

**AN EMPOWERMENT PROGRAM FOR STANDARDS OF HEALTH
EDUCATION SERVICES AMONG HEALTH PERSONNEL:
A STUDY OF HYPERTENSION/HEART CLINIC,
RAJAVITHI HOSPITAL**

NUCHRAPEE SUTHIKUL

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PUBLIC HEALTH
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2003

ISBN 974-04-3560-2

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การสร้างพลังบุคลากรสุขภาพในการบริการสุขภาพตามมาตรฐานงานสุขภาพ: กรณีศึกษาในคลินิกโรคหัวใจ / ความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลราชวิถี (AN EMPOWERMENT PROGRAM FOR STANDARDS OF HEALTH EDUCATION SERVICES AMONG HEALTH PERSONNEL: A STUDY OF HYPERTENSION/HEART CLINIC, RAJAVITHI HOSPITAL)

นุชระพี สุทธิกุล : 4136144 PPH/D

ส.ศ.

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : นิรัตน์ อิมามิ, Ph.D., มันทนา ประทีปะเสน, Dr.P.H., ปิยธิดา ตรีเดช, Dr.P.H., มัยรัช สามเสน, M.D.,

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและผลการบริการสุขภาพตามมาตรฐานงานสุขภาพโดยการสร้างพลังผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม และการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ของบุคลากรสุขภาพ ในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการควบคุมภาวะความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง กระบวนการวิจัยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้วิจัยกับบุคลากรสุขภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การประเมินตนเอง การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการพัฒนาตามมาตรฐานงานสุขภาพประกอบด้วย 7 ระยะคือการวิเคราะห์สถานการณ์ การฝึกอบรมตามโปรแกรมการสร้างพลัง การวางแผนการดำเนินงานตามมาตรฐานงานสุขภาพ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการของฝ่ายสุขภาพและของคลินิกโรคหัวใจ/ความดันโลหิตสูง การสะท้อนการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรสุขภาพ และผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

ผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายสุขภาพ และคลินิกโรคหัวใจ/ความดันโลหิตสูงคือการจัดทำโครงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านสุขภาพแบบกลุ่มแก่ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง โดยฝ่ายสุขภาพรับผิดชอบจัดหา/พัฒนาสื่อ และทำการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ ส่วนคลินิกโรคหัวใจ/ความดันโลหิตสูงดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านสุขภาพแบบกลุ่มกับผู้ป่วยร่วมกับทีมสุขภาพ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน และพบว่าบุคลากรสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านการรับรู้ความมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้ในความสามารถตนเองและทักษะในการบริการสุขภาพตามมาตรฐานเชิงกระบวนการและเชิงโครงสร้าง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมเชิงวิชาชีพ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ในวิชาชีพ/ระหว่างวิชาชีพ และการแสดงออกถึงบทบาทวิชาชีพ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ยกเว้นความพึงพอใจด้านคุณค่าของงาน

ส่วนผลกระทบต่อผู้ป่วยความดันโลหิตสูงพบว่า ผู้ป่วยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านความรู้เกี่ยวกับโรค HT การรับรู้โอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของโรค HT การรับรู้ความสามารถตนเอง พฤติกรรมการควบคุมภาวะความดันโลหิตด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย และการรับประทานยา สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ยกเว้นการจัดการความเครียด นอกจากนี้พบว่าสัดส่วนปริมาณการเติมน้ำปลาในอาหาร และการไม่มาตรฐานตามนัดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) สำหรับความพึงพอใจในการรับบริการทั้ง 6 ด้าน พบว่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนดัชนีมวลกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แต่ระดับความดันโลหิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาความแตกต่างของดัชนีมวลกายและระดับความดันโลหิตภายในกลุ่มทดลองพบความแตกต่าง แต่ไม่พบในกลุ่มเปรียบเทียบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริการสุขภาพตามมาตรฐานงานสุขภาพในโรงพยาบาล ภายใต้งานเป็นทีมแบบสหสาขาวิชาชีพของผู้ให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์

AN EMPOWERMENT PROGRAM FOR STANDARDS OF HEALTH EDUCATION SERVICES AMONG HEALTH PERSONNEL: A STUDY OF HYPERTENSION/HEART CLINIC, RAJAVITHI HOSPITAL.

NUCHRAPEE SUTHIKUL 4136144 PPH/D

Dr.P.H.

THESIS ADVISORS: NIRAT IMAMEE, Ph.D., MANDANA PRADIPASEN, Dr.P.H., PIYATHIDA TRIDECH, Dr.P.H., MAIYADHAJ SAMSEN, M.D.

ABSTRACT

The purpose of this action research was to study the process and effects of the standards of health education services through participatory learning, which was composed of experiential learning and group process learning, including adult learning, of health personnel in promoting hypertension control behaviors among hypertensive (HT) patients. The research process was based on a technical collaborative approach between the researcher and health personnel. Data were collected by in-depth interview, self-evaluation, focus group discussion, participatory observation, and questionnaire.

The findings of the study revealed that the developmental process according to the standards of hospital health education services (HES) was composed of 7 stages: situation analysis; organizing empowerment training program; planning a program according to the standards of HES; implementing the program planned according to the standards of HES of the Health Education Unit and the Hypertension/Heart (HT/H) Clinic; reflection of implementation the program; and sustainable developmental guidelines. The study was evaluated by measuring outcomes, the behavioral changes of health personnel, and the impacts on HT patients' changed behaviors.

The outcome of the cooperative activities between the Health Education Unit and the HT/H Clinic, was the Providing Group Health Learning Experience = PGHLE= program for HT patients, where the Health Education Unit was responsible for providing/ developing materials, and organizing a health behavior surveillance program. The HT/H Clinic was responsible for PGHLE with HT patients, with the collaboration of the health team, and organizing a supportive environment conducive to learning. Other activities included supervision, following-up and program evaluation. It was found that the health personnel's behaviors had changed significantly with regard to self-esteem, self-efficacy and health education services regarding process and structure standards, job satisfaction regarding professional work environment, autonomy, professional relationships, and role enactment ($p < 0.05$). However, it was no significant changed in satisfaction regarding work worth.

Regarding the impacts on HT patients, significant behavioral change of HT patients was found with regard to knowledge regarding hypertension, perceived susceptibility and severity of hypertension, self-efficacy, hypertension control behaviors regarding food consumption, physical exercise, and medicine taking, when compared between after and before the program, except stress management. It was also found that the proportion of adding fish sauce in food and non-appointment keeping were decreased significantly ($p < 0.05$). Regarding the satisfaction with 6 components of services, it was found that the satisfaction was significantly increased ($p < 0.05$). The BMI between the experimental group and the comparison group was significantly different ($p < 0.05$) but no significant difference was found between the blood pressure level of the two groups. Within the experimental group, the significant difference was found in the BMI and the blood pressure level (Systolic & Diastolic blood pressure), when compared between those before and after the program, but not within the comparison group.

Thus, recommendations were made as follows: participatory learning process and adult learning should be applied for developing health education services in accordance with hospital health education standard, under the multidisciplinary team work of health providers in order to achieve the involvement of health care users and their desirable health behaviors.

KEY WORDS : EMPOWERMENT, STANDARDS OF HEALTH EDUCATION SERVICES
HYPERTENSION

240 P. ISBN 974-04-3560-2